

Uvodni nagovor na regionalnem seminarju v okviru skupine bolonjskih ekspertov:

**POMEN MEDNARODNE MOBILNOSTI V PROCESU INTERNACIONALIZACIJE
UNIVERZE OB 25. OBLETNICI PROGRAMA ERASMUS: ŽE 25 LET SPREMINJA
ŽIVLJENJSKE POTI IN ŠIRI OBZORJA**

Maribor, 15. november 2012

Pozdrav udeležencem in zahvala organizatorjem seminarja v imenu MIZKŠ, CMEPIUS in skupine Bolonjskih ekspertov 2011-13!

ERASMUS, »Evropska shema za mobilnost univerzitetnih študentov«, ki je sektorski program Vseživljenjskega učenja in »ki nudi udeležencem terciarnega izobraževanja različne priložnosti na področju izobraževanja, poučevanja, usposabljanja, razvoja in sodelovanja v mednarodnem okolju« je z nami že 25 let.

Zato je prav je, da si ob 25. obletnici programa vzamemo **čas za razmislek** o stanju in problemih na področju mednarodne mobilnosti študentov in učiteljev v Sloveniji. Ob aktualni proračunski krizi, bi znal biti takšen izziv za marsikoga nepomemben ali malenkosten. A je bistven, saj nam povezanost s svetom, Evropskim visokošolskim in raziskovalnim prostorom ter Bolonjskim procesom, lahko pomaga in nas krepi pri iskanju poti iz gospodarske krize.

Program ne bi mogel dobiti lepšega imena saj se je poimenoval po nizozemskem renesančnem mislecu, filozofu **Erasmu Rotterdamskemu**, ki je razdrl marsikatero trdovratno dogmo takratnega časa.

V svojem najznamenitejšem delu **Hvalnica norosti** je zapisal, da ni neumno biti neumen, če se svoje neumnosti zavedaš, če o njej nekaj veš. Prava zabloda, da je nemara prav v prepričanju, da je neumnost odpravljiva in da obstaja neki očiščeni temelj pameti, neki ne-neumni um.

Da to spoznaš, je potrebno **ven**, stran od doma, ven iz svoje vasi, ven iz svojega mesta in države. Šele zunaj se ponavadi zavemo, kako malo vemo, ali da nič ne vemo, kot je bistvo znanosti skoraj natanko sto let po Erasmusovi smrti označil Descartes.

Tako se je, in tako se še danes rojeva znanost.

In zato ERASMUS že 25 let spreminja poti in širi obzorja v Evropi.

V EU je bilo v zadnjih 25 letih 3 milijone študentk in študentov vključenih v program. V SLO je bilo lani 1.400 vseh študentk in študentov na kratkoročni izmenjavi, od tega jih je bilo kar 1.200 vključenih v ERASMUS program. V Slovenijo pa je prišlo kar 1.000 študentk in študentov več, kot jih je iz Slovenije odšlo ven, se pravi 2.400, kar je spodbudno, a odpira prostor za izboljšave.

ERASMUS-ove študentke in študenti so si pridobili dragocene **izkušnje**, ki:

- spodbujajo **kakovost** visokega šolstva,
- krepijo evropsko **medkulturnost**,
- **zbližujejo** države, narode, regije in posameznike EU,
- izboljšujejo **zaposljivost** diplomantov ter
- dvigujejo **RR odličnost** Evropskega raziskovalnega prostora.

Nov program financiranja, »*Erasmus za vse*«, ki ga je predlagala EU, naj bi od leta 2014 nudil priložnosti še več milijonom mladih Evropejcev. Omogočil jim bo študij, usposabljanje, delo in prostovoljno delo v drugi državi, pa tudi dragocene izkušnje, ki jim bodo v pomoč pri iskanju zaposlitve. Izvajanje programa bo stalo manj kot 2 % celotnega proračuna EU.

V prihodnjih tednih bodo predstavniki vlad EU odločali o podpori temu programu in zanj zagotavljali sredstva, ki jih potrebuje.

Te dni je več kot 100 znanih Evropejcev iz sveta izobraževanja, umetnosti, književnosti, filozofije in športa, podpisalo **odprto pismo**, v katerem izražajo podporo ogroženemu programu izmenjav študentov Erasmus.

Iz Slovenija so ga podpisale Mojca Mavec, novinarka, televizijska voditeljica in publicistka ter Eva in Nika Prusnik, pevki in ambasadorki pobude Mladi in mobilnost.

Evropska komisarka za izobraževanje, kulturo, večjezičnost in mlade, Androulla Vassilliu, je pozdravila objavo pisma. Zapisala je: »Gospodarska kriza je mlade še posebej močno prizadela, zato bolj kot kdajkoli potrebujejo našo podporo. Ponosna sem, da je Erasmus podprlo tako veliko ljudi z različnih področij.«

Upamo, da bo program dobil dovolj evropske **podpore** in **proračunskih** sredstev za nov zagon izmenjav mladih.

Mobilnost pa je bila vedno tudi v središču **Bolonjskega procesa** in spodbujanje mobilnosti študentov in učiteljev ter administrativnega osebja je eden od deklariranih ciljev **Evropskega visokošolskega prostora**.

V predzadnjem **bolonjskem ministrskem komunikeju iz leta 2009** je zapisano, da mora postati kakovostna mobilnost (študentov, učiteljev, raziskovalcev in administrativnega osebja) **zaščitni znak** Evropskega visokošolskega prostora.

»Mobility as Sine Qua non.«

Mobilnost je bistvena za zagotavljanje najvišje kakovosti visokega šolstva.

Leta 2009 so ministri sprejeli **pomemben cilj**, da bo do leta 2020 **vsaj 20 %** študentov za določeno obdobje študiralo v tujini, kar smo lansko leto zapisali tudi v NPVŠ.

Pomembno se je zavedati, da je kljub velikim ciljem in popularizaciji mednarodne mobilnosti, le-ta v državah Evropskega visokošolskega prostora, glede na vse študirajoče, **relativno majhen družben pojav**, in sicer manj kot 4 odstotke.

Slovenija je v letošnjem *Implementacijskem poročilu bolonjskega procesa*, glede na zelo majhen delež prihajajočih in odhajajočih študentk in študentov, pristala v skupini držav z t.i. **»zaprtim« visokošolskim sistemom**.

Države v tej skupini, v primerjavi z drugimi evropskimi državami, **niso zanimive** za tuje študente in imajo majhen delež študentov, ki študirajo izven svoje države. Poročilo pravi, da se zdi, da študentje v teh državah **nimajo enakih možnosti za študij v tujini**, kot ga imajo študentje v drugih državah¹.

V letošnjem bolonjskem komuniqueju so se ministri v Bukarešti ponovno zavzeli za **krepitev učne mobilnosti**, kot pogoja kakovostnemu visokošolskemu izobraževanju in boljšim **zaposlitvenim možnostim**. Države Evropskega visokošolskega prostora morajo imeti odprte izobraževalne sisteme in krepiti uravnoteženo mobilnost študentov, učiteljev in administrativnega kadra.

S sprejetjem strategije »Mobilnost za boljše učenje« so se tudi zavezali, da bodo v svojih državah spodbudili razvoj svojih implementacijskih strategij in politik, vse do ravni visokošolskih institucij.

Če hočemo **spodbuditi učno mobilnost** in doseči zastavljene evropske cilje, je potrebno izdelati institucionalne strategije ter skupaj z vsemi zainteresiranimi v tem procesu, postopno odpravljati težave, ki so nam na poti.

Bolonjski komunike **opozarja** na premajhno mobilnost profesorjev ter na večjo **sistemsko povezanost** zagotavljanja kakovosti visokega šolstva, nacionalnimi kvalifikacijskimi ogrodji in priznavanjem v tujini pridobljene izobrazbe. Problematičen je majhen delež **skupnih in dvojnih študijskih programov** (joint in double degree) in premajhna vpetost tujih, **mednarodno akreditiranih agencij** za kakovost visokega šolstva pri izvajanju nacionalnih evalvacijskih in akreditacijskih nalog.

Nove evropske smernice in standardi za zagotavljanje kakovosti (ESG) bodo bolj odločno priporočale **zunanje evalvacije** visokošolskih institucij, čezmejno delovanje pri EQAR registriranih agencij, možnosti visokošolske institucije, da **si izbirajo akreditacijo**, bodisi pri domači kot pri tuji agenciji za kakovost, ter čezmejnost študija, ki bi jo omogočali predvsem skupni in dvojni študijski programi.

¹ The European Higher Education Area in 2012: Bologna Process Implementation Report, 2012, Eurydice, Brussels, str. 163

Zato je potrebna boljša dostopnost in **preglednost podatkov** o študijskih programih in možnostih za študij je slaba.

In brez specifične razprave o uporabi različnih **jezikov** pri spodbujanju internacionalizacije visokega šolstva tudi ne bomo mogli. Dovolite mi, da ob tem izpostavim tudi zelo majhen delež mobilnosti VŠ učiteljeve.

Za večjo atraktivnost Slovenskega visokošolskega prostora pa bo potrebno doseči tudi večjo **raziskovalno kakovost**. Zadnje poročilo Evropske komisije o raziskovanju in inoviranju v Sloveniji, ki bo spomladi izšlo v publikaciji, ugotavlja, da je na tem področju Slovenija premalo **učinkovita**, da imamo **slabo raziskovalno kakovost** in **premajhno stopnjo internacionalizacije**. Pri znanstveni kakovosti poudarjajo sicer velik delež publikacij, zlasti v so-avtorstvu s tujimi partnerji, kar pa se ne kaže pri deležu publikacij, ki so nad 10 % najbolj citiranih na svetu.

Problemov, ki so povezani z mobilnostjo, internacionalizacijo in ERASMUS programi je veliko in v današnji razpravi se jih bomo nedvomno mnogo dotaknili. Prav pa je, da izpostavimo tudi dosežene uspehe in velik napredek na tem področju. Zahvala gre vsem vam!

Upam in želim si, da bo današnja razprava prispevala k še večji izmenjavi študentov, profesorskega in administrativnega osebja v slovenskem visokem šolstvu v okviru programa ERASMUS.

Stojan Sorčan, MIZKŠ, 14.11.2012

